

Kırkpınar

Her ayın beşinde ve yirmisinde çıkar ilmî, içtimaî, edebî mecmua

İçindekiler

İnkılâplar ve Zihniyetler	Ömer Aziz
Adanada ilk tiyatro	Ferit Celâl
Ağır ve Yevlen yazılar	Naci Hakverdi
Sempati ve Antipati	Hamdi Hakverdi
Köyümden Mektuplar : Üçüncü mektup	Vedat Sadi
Hayat başka seyyarelerden mi geliyor ?	Nurettin Sıtkı
Musiki ruhun lisanıdır. I	İ. Bedri
Sesler, ışıklar, gölgeler	Arif Nihat
Sanat	Rasim Eroğlu
Mösyö Benito (Hikâye)	H. H.

Sayı : 6

Yıl : 1

20 Mart 1934

Fiati :

10 Krş.

Kırkpınar

Her ayın beşinde ve yirmisinde çıkar ilmî, içtimâî, edebî mecmua

SAYI : 6

20 MART 1934

YIL : 1

İnkılâplar ve Zihniyetler

Tarih, daima daha iyiyi ve daha güzeli bulmak hususunda beşer zekâsının yaptığı sonsuz yaratmaların bir destanı ise, zamanlar içinde tekâmül eden cemiyetlerin; eski hakikatler yerine yenilerini bulmak hususundaki şiddetli hamleleri de, tarihin inkılâplarını teşkil eder.

Emniyetli yollar arıyarak, huzur içinde daha çok refaha kavuşmak isteyen cemiyetlerin yaptıkları hamleler, kırallıkları doğurmuştur. Kırallık rejimi, kendi hakimiyetini kuran halk kütlelerini çabuk unuttu. Asırlarca bir sınıf halka dayanarak yaşadı. İlimin halk için deği., belki kırallarla, bunların dayandıkları asiller için merğup olduğu devirlerde, halk kütlesi bir sürü addedildi. Bütün eski zamanları dolduran devlet şekli böyle oldu. Şarktan garbe doğru mütemediyen yükselen medeniyet âlemi, Ege havzasında ve Atinada yeni bir telakki tarzı doğurdu. Bu yeni telakkiler, bir zaman için Yunan ve Roma âlemini cihana hâkim kıldı. Bu fikirler, bozuldukları veya kıymetten düşükleri yakıt, Roma âleminin korku ve dehşet dağıtan hakimiyeti de derin sarsıntılara uğradı. Eski zaman zihniyetlerini, fikirlerini, dünyevî ve uhrevî bir şekle sokarak yenileştiren, eski Roma âleminin yeni bir renkte ve kabiliyette doğmasını temin eden İsa oldu. Bu yüzden Avrupa karıştı. Romalı müverrih Tasit'in barbarlıkla itham ettiği beşeriyetin

kaynaşması görüldü. Fikirler, zihniyetler, dinler, âdetler çarpıştı. Bu kaynaşmalar bittiği vakıt, karanlık Avrupa seması altından kuvvetli milletler, cemiyetler meydana çıktı.

Eski medeniyetlerin ve ilk yaratıcı kudretlerin beşiği olan ihtiyar Asya, eski ve orta zamanların en büyük hakimiyetlerini uzun devirler muhafaza etti. Bir müddet sonra, Asyalı milletler ve bunların başında daima görünen Türkler, bir çok sebepler ve tarihin bazı cereyanlarile geri kaldılar. Arap çölünden çıkan ve aslile ancak Arap çölllerine yakışan İslâm dini az bir devir için Asyalı milletlere bir heyecan verdi. Bu kuvvetli heyecanla, İslâmiyeti kabul eden eski Asya hakimleri olan Altaylılar, Atlas denizinden Viyana kapılarına, Hint kıtasından Rus Steplerine kadar şayanı hayret bir çabuklukla yayıldılar, istilâlar yaptılar. Yeni devrin doğuşunu temin eden Hristiyanlık; garpte nasıl uzun asırlar belirsiz ve ümitsiz, yenilik ve eskilik mücadelelerine sebep olduysa, şarkta İslâmiyet aynı rolü yaptı. Yalnız garp milletleri, Yahudi İsayı garplılaştırdılar. İncilin mâna ve mahiyetini değiştirdiler. Hristiyanlığı İsadan alarak kendi seciye, ahlâk, âdat ve millî an'anelerine uydurdular. Yalnız İsanın ismi, mazinin bir hatırası olarak muhafaza edildi. Fakat Hristiyanlık; âlemşumul bir din halinden çıkarak Fransızlaştı, Almanlaştı, İngilizleştirdi...

İslâm dininin şarkta çoğurduğu

heyecanlı kaynaşma, bu dini kabul eden milletler için hemen hiç bir devirde saadet temin edemedi. Yalnız pek çok tarikatler, mezhepler, nifaklarla milyonlarca insan kanının neticesiz olarak dökülmesine hizmet etti. Muhafazakâr şark; kendi dinini ve kendi dininin müessisini bile anlayamadı, her türlü yeniliği seven Muhammet peygamberin kıymeti idrâk edilemedi. Muhammet peygamberin, siyasî içtimaî, hukuku, ilah... prensipleri, mütemadiyen yükselen beşeriyetin fikirlerine tatbik edilebilirdi. Fakat, eski Romalı imperatorlar gibi, cemiyetin siyasî ve dinî reisliğini şahıslarında toplayan hükümdarlarla, bunların etrafında toplanan büyük peygamberin yalancı ve menfaatperest vekilleri hocalar, aşılabilir bir engel oldular. İslâmiyetin esaslarını millileştirmediler. Kendilerini Araplaştırdılar. Makedonyalı Büyük İskenderi Muhammedin akrabası yapacak ve Muhammedin ecdadını Ademe bağliyyacak kadar ilmi cüretler gösteren ve gülünç bir vaziyete düşen İslâm üleması, kendilerini de Muhammedin akrabası ve kavmi necibi Araba (!) bağladılar, nesepler uydurdular. Buna mukabil hükümdarları kudsileştirdiler. Her türlü rezaletleri yapan hükümdar ve halifeleri, "Zıllullahu fil'arz", yaptılar.

Kudsileşen Şark hükümdarları, sonsuz bir mutlakliyetin timsali oldular. İş başına getirdikleri devlet adamları da dinin temin ettiği geniş salâhiyetli şark mutlakliyeti yukarı sınıftan aşağıya doğru mütemadiyen ilerliyen, büyüyen bir riyakârlık, yalancılık, kayırma, iltimas, ikbal için göz boyama ahlâksızlığını doğurdu, büyüttü ve şark milletlerinin bariz bir vasfı haline getirdi. Bu yüzden fikirler boğuldu, kanaatler, vicdanlar, hakikatler öldürüldü. Roma âleminin ölüm devirlerindeki vaziyet, Şarkta yeniden doğdu. Roma bu düşkünlüğü ve ahlâksızlığı yüzünden sür'atle çökmüştü. Fakat iyi varis-

ler bulmuştu. Şark ise, bu yüzden tam esir ve köle vaziyetine düştü. Romanın son muktedir varisleri, son olarak Küçük Asyalı kahramanları esir yapmak istedi. Muvaffak olamadı. Çünkü, Osmanlı saltanatının ahlâksızlığı, Anadolu'nun cahil, fakat temiz secyeli halkı arasında yayılmamıştı. Anadolu Türk halkı kendisini kurtardı. Yeni bir ahlâkın temellerini kurmağa başladı.

Unutmamalıdır ki, kurulan ve devam eden Türk inkılâbının fikirleri ve prensipleri henüz cemiyette kuvvetli temeller halinde kökleşmemiştir. Bu inkılâbın esaslarını yaymak, kuvvetlendirmek gayesine doğru koşarken; Osmanlılık devrinin henüz yaşamakta devam eden ahlâksızlıklarına bulaşmağa dikkat etmelidir. Bunları gördükçe boğmak, her münevver Türk inkılâpçısının vazifesidir. İnkılâbı yapanlar, büyük Türk evlâtları ve yüksek milliyetperverlerdir. Bilirler ki, hür münakaşalar, hür düşünceler, inkılâp ve hürriyeti yıkmaz, daha çok kuvvetlendirir. Derin bir sükût, yükselişin değil, inhitatın bariz alâmetidir. Bunun içindir ki, — Osmanlılık devrinin zihniyetlerini taşımaktan mütevellit— hür düşüncelere karşı, kin bağliyyanlarla mücadele etmek, gençliğin ve münevver zümrenin işidir. Şüphe yoktur ki, inkılâbın heyecanları içinde hamleler yapan Kemalist gençlik, devlete ve millete karşı göz boyama riyakârlığını yapanlara karşı artık bir korku duymaz. Eski devirlerin az heyecanlı ve kuvvetsiz ülkülü insanları gibi "Viran kalası hanede evlâdü ayâl var", diyemez. Çünkü, her inkılâpçı genç, milletin menfaatlerini "evlâdü ayâl", den üstün tutacak kadar cemiyetçi ve ülkücüdür. Mamafî, inkılâbın prensiplerini her şeyden üstün tutan gençliğin yanı başında,

"Maslâhatı âlemin dört şeye olmuş
bina

Ben yiyeyim sen yeme, ben iyiyim
sen fena"

teranesini prensip yapanlar da var.

Konuşmalar :

Adanada ilk tiyatro

Adanada ilk tiyatro binası ne zaman yapıldı ve buna kim ilk defa teşebbüs etti kimse bilmez. Halbuki bu gibi şeyleri bilmek ne kadar lüzumlu bir şeydir.

Bir tesadüf bunu bana öğretti, dinlediğim bu şeyin tazeliği üzerinde iken yazıyorum.

Adanada tesadüf olunan büsbütün yeni şeylere başlayan, merhum Ziya Paşa olmuştur. İlk tiyatro da onun eseridir.

Ziya Paşa; 1880 de bir gün o zaman avukatlık yapan ve henüz pek genç bulun İbrahim Haşim beyi bir akşam yemeğine evine çağırıyor. Hacı İbrahim beyi Adana yakından tanır. Hazreti Musanın sakalına benzeyen uzun sakalı, abaniye sarığı, çizgili kumaş entarisi, zarif cübbesile herkes tanır nüktedan, zarif, sevimli bir avukattı.

İbrahim Haşim beyin tiyatroya meclûbiyetini Ziya Paşa çok iyi biliyordu.

Haylı içip sohbet ettikten sonra İbrahim beye :

— Benim bir fikrim var, İstanbulda tanıdığım sanatkârlardan mürekkep bir tiyatro gurubunu Adanaya getirtmek istiyorum. Bu işi ancak sen yaparsın,

Bu gibiler, halifei ruyi zemin devrinin ahlâksızlıklarile nasırlaşmış ve seciyeleri icabı olarak milletin yüksek menfaatlerini çiğniyerek göze görünmeden kalabalığın arasından yükselmek isteyen — tamamen kıymetsiz ve cemiyet için tehlikeli— insanlardır. Daima dudakları arasında esrarengiz bir mırıltı iştilir :

“ Ne kanuna, ne cebrü zora, ne hünkâra tabidir.

Bu bendergehte her kes, dirhemü dinara tabidir.,

ÖMER AZİZ

derhal İstanbula git, sana orada lâzım olan parayı yazacağım adam temin eder. Ben de sen gelinceye kadar binayı ve hazırlıkları yaparım.

Filhakika İbrahim bey İstanbula gidiyor. O zamanın en meşhur sayılan synatkârlarından küçük Karakaş, hemşirelerini, Fasulyacıyanı, Manakyanı alıp geliyor..

O yıl Ziya Paşa yazı geçirmek üzere Gülek yaylasına gidiyor. Gitmeden evvel o zamanın belediye reisine şimdiki polis dairesinin bulunduğu yere bir tiyatro yaptırmasını emrediyor. Ve tiyatronun plânlarını belediye azasından Kirkor ağaya havale ediyor.

Ziya Paşa yayladan döndüğü zaman daha tiyatronun bitmediğini görünce son derece kızıyor. Belediye reisine azaları toplayıp tiyatro binasının yanına gelmelerini emrediyor.

Ziya Paşa orada reisin yanında kimi kangal sarklı, kimi mavi püsküllü Tunus fesleri giymiş, kimi entarili, kimisi şalvarlı bir takım adamlar görünce bunların kim olduklarını reisten soruyor. Reis te belediye heyeti olduğunu söylüyor. Paşa son derece kızarak :

— Ya... demek... bunlar ha? diye balıca bir küfür savuruyor.

Pek az bir himmetten sonra tiyatro bitiyor. İstanbuldan gelen heyet dört beş oyun verdikten sonra Ziya Paşa ölüyor, tiyatro ve sanatkârlar da dağılıyorlar.

Adananın en mutaassıp bir devrinde Ziya Paşa merhumun cesareti Adanada ilk tiyatroyu kurmuştu. Fakat sonradan anlaşılıyor ki Ziya Paşa o zamanın böyle güzide bir trupunu Adanaya getirmeden maksadı bu heyeti Mısra göndermekmiş, bilahare kendisi de tebdilhava maksadile Mısı-

taallük edenlerdir.

Sempati ve Antipatilerimiz, bazan da, bir an içinde meydana getiriverdiğimiz bir tasavvurun zıddı ile karşılaşmaktan, yahut bu tasavvurun hakikatle uygunluğunu görmekten doğarlar. Yahut; karşımızdaki adamın şu veya şu halinin ne olabileceği hakkında hemen orada kurduğumuz hayallerin tahakkuk veya iflas etmesinden ileri gelirler.

İlk tanıştırdığımız bir adamın, yüzünün ifade ettiği mâna ile hiç münasebeti olmıyan bir kahkahasını eşitmemiz hemen o an kendisinden soğumamız için kâfidir. Bilâkis; gülüşü yüzünün mânasile tezat teşkil etmez ve hayalimiz hakikatle uygun çıkarsa ona karşı bir sempati duyarız.

Misalleri çoğaltmak mümkündür : Karşımızdakinin sesi, jestleri, hatta kullandığı kelimelerin nevi... ona karşı bir sevimseme (Sempati) hissi duymamıza yahut ondan soğumamıza sebep olabilir.

3) Fakat şüphesiz hisse ait cihetler Sempati ve Antipatilerimizin en mühim sebeplerini teşkil ederler. Felâket veya sevinç anlarımızda karşılaştığımız adamlara— bize karşı takınmış oldukları vaziyetin mahiyetine göre — derin bir Sempati veya Antipati duyarız.

neya *bu parkta*
Bir deniz kenarında, ~~bir tiyatr~~ la, ~~sinemada~~, kahvede... tek başınıza meyas ve düşünceli oturuyorsunuz. Sağınızda, yine tek başına oturan ve gazetesile meşğul görünen bir adam var. Zaman zaman size acıyarak baktığını görüyorsunuz : Bu adam sizin için sempatiktir. Yakut karşımızdaki masada birisi var, ki, dört beş metrelerdeki ahbabile bağıra bağıra konu-

şuyor, şakalaşıyor : Bu adama karşı derin bir antipati duyarsınız. Ve, bir gün, her hangi bir vaziyet sizi bu adamlarla tanıştırsa, birinciye kendinizi fevkalâde yakın hisseder, ötekinden — ne yapsa — kaçınırsınız.

Fakat, alelumum, şöyle geçerken gördüğümüz, yahut karşılaştığımız bir adamı niçin Sempatik veya Antipatik buluruz. ? Hatıralarımız bu hususta çok büyük bir rol oynarlar :

Bize; mazide — belki de çocukluğumuzun ilk devirlerinde — tanıdığımız ve sevdiğimiz bir şahsı, — isterse çok sathî şekilde olsun — hatırlatabilen bir adamı [Sempatik buluruz. Bilâkis; eğer yeni karşılaştığımız bir adamda, çok eskiden gördüğümüz, tanıdığımız ve — her ne sebeple olursa olsun — nefret ettiğimiz bir şahsa benzeyen hatlar varsa; vaziyeti, (Yürüyüşü, sesi, her hangi bir hareketi..) bize o sevmediğimiz adamı hatırlatıyorsa, kendisine karşı Antipati duyarız.

Ekseriya; bir adamın başka birini niçin Sempatik ve Antipatik bulunduğunu düşür dururuz. Bir çoklarının sevgisini kazanan ve hakikaten de — her halile — sevilmeğe lâyık olan filan beyin veya hanımın filan beye veya hanıma niçin bu kadar hor görüldüğünü bir türlü anlayamayız. Hatta insan bizzat kendisi de Sempati ve Antipatilerinin sebeplerini bilmez. Bunu; ruh muammalarının halledilmemiş davalarından biri olarak kabul eder ve geçer.

Fakat görülüyor ki bu hislerin de bir izahı vardır. Ve ruh, tahmin edildiği kadar muamma dolu bir âlem değildir.

HAMDİ HAKVERDİ

موت

~~موت~~
موت و زنده شدن
موت و زنده شدن

موت و زنده شدن
موت و زنده شدن
موت و زنده شدن

موت و زنده شدن
موت و زنده شدن
موت و زنده شدن

موت و زنده شدن
موت و زنده شدن
موت و زنده شدن

موت و زنده شدن
موت و زنده شدن
موت و زنده شدن

موت و زنده شدن
موت و زنده شدن
موت و زنده شدن

موت و زنده شدن
موت و زنده شدن
موت و زنده شدن

4

Handwritten mark

Köyümden mektuplar:

Üçüncü Mektup

Tasavvurlarımın daha ilk hamlede kuvvetli, manasız bir mukavemet ile karşılaşması beni ümitsizliğe sevketti. Köyü terk etmeği bile düşündüm. Fakat bu haşin, anlaşılmaz köylü ruhunun bazan öyle saf tecellilerini görüyordum ki :

— Muhakkak, diyordum, muhakkak benim anlayamadığım bir şey var.

Artık bütün meşğuliyetim onların kapalı ruhlarına nufuz etmek için çareler aramak oldu.

* * *
Bir gün akşam üzeri tarlalarda dolaşıyordum. Harmanını kaldıran bir köylünün buğday çuvallarını arabasına yüklemek için çalıştığını gördüm. Yavaş yavaş yaklaştım :

- Selamualeyküm.
- Aleykümselam, bey.
- Kolay gele, bereketli ola.
- Hoşgeldin buyur.

Lakaydane işine devam etti. Ağır bir çuvalı kaldırmak için eğildi. Büyük bir gayretle çuvalı umuzladı. Arkasını arabaya döndü. Fakat daha çuvalın ucunu arabaya koyamadan omuzundaki yükün altında bacakları büküldü. Çuvalı bırakmak mecburiyetinde kaldı.

— Dur dedim sana yardım edeyim. Beraber kaldıralım.

Yukarıdan aşağıya beni süzerek :

— Zahmet etme ben kaldırım dedi.

Öyle kati söylüyor, yüzüme öyle müstehzi bakıyordu ki ısrar edemedim.

Başka bir gün köyün kahvesinde toplanmış konuşuyorlardı. Bahsa karışmak istedim. Hepsi birden sustular. Aralarında lüzumsuzluğumu hissettim. Vaktin geciktiğini bahane ederek kalktım. Odama çekildim.

Acaba, diyordum. Neden benden kaçıyorlar ? Aynı dili konuşmuyor muyuz ? Aynı ırktan değil miyiz ? Aynı toprakta yaşamıyor muyuz ?

Kafamın içinde kıvranan istifhamlara cevap verebilmek için çok geceler uyuyamadım.

Nihayet anladım ki beni onlardan ayıran, benim (Mektepli) oluşumdan başka bir şey değildir. Onlar (Mektepli) yi kendilerinin aklının ermediği bir çok şeyleri bilen, ve bu fazla bilgisinden istifade ederek kendilerini soymıya çalışan bir zümre olarak tanıyorlardı. Bilgimden korkuyorlardı. Asırlarca devam eden kötü Osmanlı idaresinin doğurduğu bu kanaatı sarsmak kolay bir iş değildi.

Bütün istiskallarına rağmen daima onlara karıştım. Kasabada işi olanlara yol gösterdim. Tarla kavğalarına hakem oldum. Artık yavaş yavaş bana itimat ediyorlardı. Fakat bütün bunları " Akılvermek „ yolile yapmadım, bu yol uzun emeklerle doldurduğum aramızdaki uçurumu tekrar açabilirdi. Onları kendilerinden farklı olmadığımı inandırmak lâzımdı. Bunun için bazan bildiğim şeyleri onlardan soruyor, yeniden öğrenmiş gibi hayret diyordum. Meselâ :

— Ali ağa, diyordum, ekinlerine koyun girmiş.

Bıyık altından gülererek :

— Ben (Asalet) koyun sürdüm. Şimdi ekini yaydırırsan kardaşlanır, daha iyi olur.

Artık suallarım cevapsız kalmıyordu. Benim de kendilerinin bildiği bir çok şeyleri bilmediğimi zannediyorlar, bana itimat ediyor, yaklaşıyorlardı. Fakat onları bana, mektebime çağırma cesaret edemiyordum. Ufak bir

ihtiyatsızlıkla bütün emeklerimin mahvolmasından korkuyordum.

* *

Bir gün biraz rahatsız oldum. Bütün köy ağaları gelip halimi, hatırımı sordular. Ve hastalığımın devamı müddetince beni yalnız bırakmadılar. Nöbetle bekliyorlardı. Artık iyileştiğimi, beni beklememelerini süylediğim zaman onları bir türlü ikna edemedim.

— Sen yataktan çıkmadıktan kelli biz seni yalnız bırakmazık.

Diyorlardı . Hepsi bana hizmet edebilmek için fırsat arıyor, etrafımda pervane gibi dönüyorlardı .

Artık saf ruhlarını bütün çıplaklığı ile görüyordum.

Yataktan kalktıktan bir hafta kadar sonra idi. Köy ağalarını akşam yemeğine çağırdım. Davetlilerim gülüşerek, şakalaşarak geldiler. Sofranın etrafına teklifsizce sıralandılar. Yemek büyük bir neşe ile yenildi. Kahvelerimizi içmek için yan odaya geçtik. Şimdi biraz evvelki neşeden eser kalmamıştı. Sanki yemekte gülen, şakalaşan biz değildik.

Bu odanın sihirli tesirini anlamakta güçlük çekmedim. İki ay kadar evvel köylülerimle ilk konuştuğum oda. Aynı kirevitler, aynı lamba, aynı masa ve nihayet aynı adamlar. Muhtar Ömer ağa, gine oturduğu seccadenin saçaklarile oynuyor.....

— Neye sustunuz dedim . Haydi Ali ağa şu jandarmanın hikâyesini anlatsana.

Bu hikâyeyi köyde bilmiyen yoktu:

Vaktile üşür toplamak için mültezimle beraber gelen bir jandarma Ali ağaya misafir edilmiş. Sabaha karşı beş altı tavuk çalmış, kaçarken kö-

peklerin hücumana uğramış. Tavukları bırakarak :

— Can kurtaran yokmu l.

Diye basbas bağırılmıştı. Bu hikâyeye sık sık anlatılır, dinliyenler katıla katıla gülerdi. Ali ağa :

— Hele şimdi masalın sırası değil, dedi.

Yine sükût. Ne ben onlara bir şey söylüyordum, ne de onlar bana. Fakat neler düşündüğümüz besbellidi.

— Haydi dedim size mektebimi gezdireyim.

Hep beraber kalktık. Hemen sınıfın ortasına bir lamba asıldı. Ben gayri ihtiyari kara tahtaya doğru yürüdüm. Onlar sıralara birer ikişer yerleştiler. Hepsi susuyor, bana bakıyorlardı. Tahtaya kocaman bir " A „ yazdım. Yirmi kadar gür ses benimle beraber tekrarladı :

— A

* *

İşte Ahmet ömrümün sonuna kadar muallimi kalacağım " Uğurlu köy mektebi „ nin ilk dersi böyle başladı.

Şimdi hemen hepsi gazete okuyabiliyorlar. Onları sık sık topluyarak ameli ziraat usullarını anlatıyorum. Tavukculuğa, hayvan bakımına ait kitaplar getirterek dağıttım, köyün her tarafına ağaçlar ektilim. Bunlar mektebim ile yaşıt ağaçlar...

Artık köylülerim beni; bir mektepli gibi kendilerini sevdiğim kadar seviyorlar...

— SON —

VEDAT SADI

Hayat diğer seyyarelerden mi geliyor ?

Kürremize hayatın nereden geldiğini öğrenmek, şimdiye kadar insanları meşgul eden, ihtimal daha uzun zaman meşgul edecek olan meselelerden birisidir. Bu defa yine Amerikalı bir âlim en eski ecdadımızın diğer seyyarelerden geldiğini halı hazırda söylemektedir. Bir ay evvel Stratosphère'de yapmış olduğu suude müteallik ilmî neticeleri veren kumandan Settle hayatın arza münhasır olamıyacağını, diğer seyyarelerde de zuhur edebileceğini düşünmenin temamilik makul ve kabul edilebilir bir hakikat olduğunu göstermiştir. Bu âlim muhtelif hayatî müşahedelerle, meşgul olduğu hadise üzerine nazariyesini istinat ettirerek Ultra - Violet inşaatın şiddetli tesirleri hilafına, havanın tehalülüne ve suhnetin fevkalâde şiddetine rağmen, balon sepeti haricine koymuş olduğu bazı canlı hücrelerin temamilik inkişaf ettiklerini meydana koyabildi. Tekrar arz üzerine indikleri vakit bu canlı hücrelerin tabii olarak neşvünema bulduklarını gördü.

Bu tecrübeler hayatiyat âlimleri arasında çok büyük alâka uyandırdı. O halde, milyonlarca ve milyonlarca asır evvel ecdadımızın diğer ecranı semaviye üzerinde yaşamış oldukları imkânı mevcut değil midir ?

Muasır âlimlerin halı hazırda yeniden meşgul oldukları tekevvünü hayvanat (Cosmozoaires) nazariyesi bugün yüz seneliktir. 1821 de bundan ilk defa Malte şövalyesi Kont (Sallès - Guyon de Montlivoult) " Ay ile güneşin birleşmesi üzerine husule gelecek halat „ isimli eserinde bahsetmiştir. Kont (Keyserling) e göre :

" Hayat ta dünya gibi ebedidir. Fakat devirler taakup ettikçe yerini değiştirir. Canlı tohumlar bir seyyare sisteminden diğerine geçerler, inkişaf-larına müsait olan ecranı semaviyeye

giderler. Evvelce her hangi bir hadise ile mahvoldukları bu yerlerde hayatı yeniden canlandırırlar. Bu yeni hayatta tabii olarak bir çok değişiklikler olur. Böylece arz üzerinde jeolojik bir devir nihayetinde sönen hayat, müteakip devir başlangıcında yeni hayata yerini terkeder ve bu hadiseler bir çok defalar tekerrür etmiştir. „ Bir çok seneler unutulmuş bu nazariye nihayet İngiliz fizik âlimlerinden Lord (Kelvin) tarafından yeniden canlandırılmıştır. Bu meşhur fizik âliminin fikirleri diğerlerine de tesir ederek fizik âlimlerinden (Helmholtz) , kimyager Richter; nebatat âlimi (Van Thieghem) , (Gaston Bonnier) , Sorbon profesörlerinden Arrhénius bu fikirleri müdafaa etmişlerdir. (Van Thieghem) e göre :

" Arz soğuyup nebatî hayata müstait bir vaziyete girdikten sonra, bir haceri semavi ile veya her hangi bir vasıta ile gelen canlı tohumlar inkişaf ederek arzı kapladılar. Bu şekilde arzın nebatatının bir mebdei ve bir nihyeti mevcuttur. Fakat kâinatın nebatatı kendisi gibi ebedidir. „

Bu nazariyenin esası arzın nebatatının haceri semaviler tarafından getirilmiş olmasıdır. Maalesef bu mütalaa doğru olamaz. Çünkü haceri semavi ile hava arasındaki delk neticesinde husule gelecek hararet bütün canlı hücreleri mahve kâfidir. Filhakika Pasteur tarafından Orgueil haceri semavisi üzerinde yapılan tecrübeler de bunu göstermiştir.

Arz üzerindeki hayatın menşeiini haceri semavilerle izah edilemediğini gören (Arrhénius) bunu inşaat taziyi ile izah etmek istedi.

Ziya hüzmeleri tarafından bilumum ecamın, çok küçük olmakla beraber, itildiği malumdur. Öyleyse mermi atan toplar gibi ziya neşreden cisimlerin daha fazla itilmesi lâzım gelir. Yapı-

lan çok nazik tecrübeler temamiyle münakis bir cismin bir hektometre murabbı sathınının güneş inşiaatı tarafından (10) gramlık bir kuvvetle itildiğini göstermiştir. Bütün arzın itildiği kuvvet (100) milyon kilo gramdır. Fakat bu kuvvet güneş ile arz arasındaki cazibeye nazaran hiç denilecek kadar küçüktür. Bu cazibe güneşin inşiaatı tazyikinden (30) milyar defa fazladır. Şekli gayri mütehavvil bir cisim farzedelim : Bütün buutlarını (3) defa küçültecek olursak hacmi, netice itibarile kütlesi, üçün mikâbı yani (27) defa küçülür. Halbuki sathı, netice itibarile güneşin inşiaat tazyiki (9) defa küçülür. (Newton) kanunu mbcibince cisimler yekdiğerini kütleleriyle mütenasiben çektiklerinden kütle (27) defa küçüldüğü için cezp te aynı şekilde küçülecektir. Görülüyor ki cazibe, güneşin inşiaat tazyikinden daha süratle küçülecek ve nihayet her ikisi yekdiğerine müsavi olacaklardır. Bu, arzın aynı keşafeti haiz olan ($d=5,5$) bir cismin kutru milimetrenin on milyonda (3) ü kadar olduğu vakıt vaki olur.

İsveçli âlim : “ Bu tazyik zerreleri büyük bir süratle itmeğe kâfidir. Muhitleri varit şua tulu mevcinin üçte ikisine müsavi olduğu vakıt, cazibei arz tesiri altına sevkedebilir. „ diyor.

Her hangi bir seyyare üzerinde hayat mevcut olduğuna göre, canlı tohumlar seyyareyi ihate eden havanın harekâtile çok uzaklaşabilirler. J. Verne gibi Arrhénus de “ Uzaklaşmakla cazibenin azalması neticesinde inşiaatı ziyaiye tarafından şiddetle itileceğini ve bu suretle almış oldukları süratle diğer seyyarelere geçeceklerini farzediyor. Bunlar arzdan hareket etmişse, Merihe yirmi gün, Müşteriye üç ay, en uzak yıldızlardan birisi olan Neptona on dört ay içinde gideceklerdir. „ diyor.

Bu izahatın taraftarı olan muasır âlimler inşia tazyiklerinin canlı zerre-

leri cazibeden kurtarmak için kâfi gelebileceğini gördüler ve bu tohumların şiddetli hava cereyanları tarafından (100) kilometre yüksekliğe kadar çıkarıldığını. bu yükseklikte sık sık tesadüf edilen menfi elektrikle mahmul tozlarla temase geldiklerinden aynı şekilde elektriklenip şiddetle feza dahiline itildiklerini farzettiler. Bundan sonra yalnız güneşin inşiaatı tazyikine tabi olarak yollarına devam edebilirler.

Kumandan Settle'in yapmış olduğu tecrübeler yıldızlar arasında mevcut dehşetli soğukların bu nazariyelere bir itiraz olamayacağını gösterir. Diğer taraftan mikropların mayi havada da yaşadıkları malumdur. Bunları kuraklık da mahvedemez. Fakat intişarına hiç bir mani bulunmayan ve bilumum müteşehhip yıldızlar tarafından neşredilen Ultra - Violet şuaat bunları mahveden yegâne âmildir. Bu şuaat mikropları mahveden (Microbicides) hasseyi haizdirler. Filhakika profesör (Paul Becquerel) tarafından en mukavim tohumlar üzerinde yapılan tecrübeler de bunu göstermiştir. Bu tecrübelerin kumandan Settle'in vermiş olduğu netayikle tezat teşkil ettiği görülüyor.

Bu nazariyenin muhalifleri tekevünü hayvanat (Cosmozoaires) faraziyesini attıracak şekli haiz mülâhazalarda bulunuyorlar. Bu mülâhazalara göre : “ Arz haricinde zer, kabil olsaydı bu hadise bir defa vaki olmayacaktı. Yekdiğerini müteakiben gelen tohumlar bir çok muhtelif mevcudiyetler doğuracaktı. Böyle olmadığına göre arziyat bunu kabul edemez. Hayvanat ve nebatat devirlerinde her şey yekdiğerine bağlıdır. Fıkariyelere, gayri fıkariyelerden, memeli hayvanata fıkariyelerden ve insanlara memeli hayvanattan sonra tesadüf edilir. Manzumei şemsiyeden gelecek tohumların husule getirmeleri melhuz olan teselsül vaki olmuyor. Bu mülâhazalar arziyat devir-

Musiki Ruhun Lisanıdır

(Musiki Terbiyesine Doğru)

— I —

Serlevhaya bakanların hatırına şimdiye kadar belki bir çok defa işitilmiş olan âlem harcı bir takım sözlerle musiki hakkında alelade propaganda yapmak istediğimin gelmemesini isterim. Bunun ilk teminatı olmak üzere şimdiden haber vereyim ki bu yazıları yazarken ben fikri ve hissi muayyen seslerin içinde kaybolup gitmiş bir musikişinastan başka türlü düşünen ve duyan bir insanım. Yazılarımda olması veya yapılması icap eden şeyleri değil, yüksek ruhî ilimlerdeki taharriyatın neticesinde hakikatleri anlaşılacak çok dikkate şayan ve henüz lisanımıza geçmemiş orijinal bazı hadiselerle istinaden ilerde mutlaka inkişaf edeceğine kani olduğum ilmi bir *Müziko - psikoloji* nin bugün belki çok iptidai bir halde bulunan bazı müşahedelerinden bahsedeceğim.

Maalesef yazımızı çok ihtisar etmiye çalıştığımız halde yine bir nüshaya sığdıracak kadar kısaltamadık. Çok zengin misallere lüzum gösteren böyle mevzuların derinliğini düşünen karilerimizin bundan dolayı bizi mazur göreceklerinden eminiz.

**

Binet, P. Janet, W. Myers, G. Delanne... gibi büyük ruhiyat âlimlerinin

lerinin mébdeinde anı bir doğuş mevcut olduğunu gösteriyor. Bu son faraziye Spencer, Huxley, Tyndall, Osborn tarafından da kabul edilmiştir. (*)

NURETTİN SITKI

(*) Roger Simonet'in Fransızca (*Miroir du Monde*) mecmuasına yazdığı bir makaleden hulasası edilerek tercüme olunmuştur.

taharriyatı bize insanın şimdiye kadar tanıdığımızdan daha derin ve karışık tarafları olduğunu gösterdi. Şimdiye kadar biz insanın normal vaziyetlerde mütalaa edebildiğimiz ruhundaki düşüncelerini, duygularını, telakkilerini, temayüllerini, itiyatlarını... tetkik ediyor ve bu yoldan yürüyerek manevî insanı anlamaya çalışıyorduk. Halbuki bugün temayülle anlaşılmalıdır ki normal bir halde iken mütalaa ettiğimiz insan haddi zatında derinliklerini bizden temamilen saklıyarak yalnız satırlarını gösteren bir umman gibidir. O sakın bir vaziyette kaldıkça ve dalgalanıp karışmadıkça bize içinde geçen esrarengiz hadiselerini göstermez. Biz bu hadiselerden bazılarını mütalaa edebilmek için o ummanı az çok büyük dalgalarla karıştırmak, *Anormal* bir hale getirmek zaruretindeyiz. İşte büyük ruhiyat âlimleri bu karıştırma ameliyesine çok ehemmiyet vermişler ve bu sayede insanın içinde gömülü duran sırları meydana çıkarmaya çalışmışlardır. İnsan üzerindeki tesirleri ayrıca bir sır teşkil eden musikin ruhumuzda yaptığı işleri de bu noktadan tetkik edersek çok şeyler kazanacağımızdan eminiz.

**

Geçenlerde aynı mevzu üzerinde kıymetli dostum Muallim Mektebi müdürü Refet beyle görüşürken o, ilmi bir tetkikin çok isabetli bir neticesi olarak şu mukayeseyi yaptı :

" İnsan kocaman bir kuyu gibidir, bu kuyunun sathı resmi sahada tarif edilen şurdur. Fakat bir de bu kuyunun derin tarafları vardır ki tahtesur dediğimiz o kısımlarda geçen şeyler hakkında henüz vazih ve kati fikirlerimiz yoktur. "

Güzel bir ifade...

Daima şuurlu dediğimiz hallerile

tanıdığımız etrafımızdaki insanların tahteşuur taraflarını tetkik edince inanılmıyacak hadiselerle karşılaşırız. Hatta bazan o kadar fevkalâdelikler zuhur etmiştir ki bunlar karşısında akli başında koca ruhiyat âlimleri bile şaşırıp kalmışlar ve arasına yanlış nazariyelere sapsaktan kendilerini kurtaramamışlardır. Buna bir misal olmak üzere P. Janet'in bir insanda aynı zamanda birbirinden temamilen müstakil muhtelif şahsiyetlerin mevcudiyetini kabul etmesini gösterebiliriz. Bu âlim isterikler üzerinde yaptığı tecrübeler neticesinde şuna kani olmuştur ki insanın normal şuurundan başka ayrı ayrı şahsiyetler teşkil eden ve birbirinden tamamen müstakil olan bir takım şuurları daha vardır. Halbuki hadiseleri daha soğuk kanla mütalaa ettiklerine kanaat getirdiğimiz diğer bazı âlimler de — haklı olarak — bu kanaati reddetmektedirler. Onlar insanın yalnız bir şuru ve bir şahsiyeti vardır, fakat bu şahsiyetin bize nazaran sathî veya derin görünüşleri mevcuttur diyorlar. Mesela G. Delanne'a nazaran : insanın varlığını teşkil eden bir tek şuru mevcuttur ve bu şurun alt tarafları insanın bilerek veya bilmiyerek muhitinden topladığı bir takım intibalarını ve kazançlarını doldurmuş çalıştığı hudutsuz bir vüsat içinde uzanıp giden muazzam bir depo halindedir. Bu depo insanın hayatta bilâfasıla ve mütemadiyen karşılaştığı hadiselerin terakümile gittikçe zenginleşmekte ve derinleşmektedir.

Birbirine zıt olan bu iki nazariyenin ciltler dolusu münakaşalarını böyle bir kaç satırlık bir mevzu içinde göstermenin imkânı yoktur. Her ikisini de ayrı ayrı tetkik ettikten sonra kendi düşüncelerimize nazaran ikincisini daha muvafık bulduğumuzu söylemekle iktifa edip mevzuumuza bu noktayı esas ittihaz ederek gireceğiz.

(Devam edecek)

I. BEDRİ

İzmir : Kız Lisesi

“ Ayetler ” den:

Sesler, Işıklar, Gölgeler

*Ben bir takvimin son yaprağıyım,
bir yolda son yolcuuyum.*

§

*Ay ışığı, gün ışığı, yıldız ışığı....
Benim ışıklardan payım ayrıdır ve
bir kutuya saklanır.*

§

*Bir çan kendini ses olarak dağuta
dağuta bitecektir, çanın ölümü böyle
olacaktır. Bir çalgıda son sesim ben,
bir yolda son ayak iziyim. Seslerden
payım ayrıdır, bir gün döneceğim yerde
kilit altına konur.*

§

*Ateş böceklerinin kesik kesik ya-
nışı bir ışık parolasından başka bir
şey değildir.*

§

*Tozların, dumanların, sislerin kir-
lettiği gün ışıklarından, yere ininceye
kadar bir gölge kaldı. Ben gölgelerin
bittiği, daha koyu gölgelerin başladığı
yerim. Gölgelerin iyisini bir çardağın
altında benim için saklarlar.*

§

*Ay ışığı banyosu yürek çarpıntısına
iyi gelir. Bir bardak gün ışığına
bir damla yıldız ışığı damlatıp içiniz,
melankoliye iyi gelir.*

§

*Bir yolda son yolcu, bir çalgıda
son sesim ben; seslenir ve sesimin ar-
kasından koşarım.*

Arif Nihat

Düzeltilme

Dördüncü sayımızda bizce ehemmiyetli bir yanlış kelime geçmiştir.

Dördüncü sahifenin 23 üncü satırındaki “ Rationel „ kelimesinden sonra söz şöyle devam edecektir :

“ Doğmatik bir Spritualisme'i nasıl yıkarak yeni bir Spritualisme kurdu ise hissî hayatında da muşahhas... ilah... „

SANAT

(Geçen sayımızdan artan)

Turner en muhteşem manzaraları bile olduğu gibi kopye etmezdi; icabında dağları yerinden oynatır, hatta yok ederdi.

Romada Capuchins kilisesi için St Michael'in resmini yaparken Guido demişti ki : " Bir melek gibi kanadım olsa ve cennete kadar uçsam ve orada bulunan o güzel ruhların şekillerini görsem; ve meleklerin resminin resmini yapsam diye ne kadar isterdim . Fakat o kadar yükseklere çıkamadığımdan, aşağıda burada onun benzerini bulmak benim için beyhude idi; nihayet kendi müfekkiremde, ve muhayyelemde teşkil etmiş olduğum güzellik fikrine bakmağa mecbur oldum. "

İlim, insanın mahdut kudretinin müsaadesi nisbetinde, olağan vakaları bütün çıplaklığı ile, zaman ve mekânı nazarı itibara almadan yeniden husule ketirmeğe teşebbüs eder. Bunu yapabilmek için de o, bir çok tahdidata boyun eğmek mecburiyetindedir. Sanat ise, bilâkis, hususî bir görüşle aslının intibasını nakletmeğe gayret eder.

Bazı hususlarda, sanat, bilinmiyen bir memleket hakkında, her hangi bir tasvir veya izahatın verebileceği malûmattan çok daha canlı bir fikir verebilir. Edebiyatta kaya, kaya olabilir; fakat resimde granit, arduvaz veya bunların birnevi olmalı; sade kaya olarak değil.

Resim, heykel ve mimarinin nisbî esasları hakkında bir çok yazılar yazılmıştır. Mimari yalnız kuvvetli bir heyecan ve zevk vermekle kalmaz, aynı zamanda esiri ve beşerin fevkinde bir intiba verir.

Madam de Staël mimariyi " Donmuş musiki " diye tavsif eder; ve bir Cathedral (Büyük kilise) " Taş olmuş fikir " in mükemmel bir nümunesidir ki hakikî pencereleri muhteşem renklerden ibaret şeffaf duvarlardır!

Caracci diyor ki şairler kelimele- rilerle tablo yaparlar; sanatkarlar eserle- rilerle konuşurlar. Hakikaten, bilhassa sonuncuların ötekiler üzerine üstünlü- ğü vardır; çünkü bir heykel veya re-

sim, bir bakışta, uzun ve ince bir tas- virden daha canlı ve vazih bir fikir verébilir; daha başka üstünlüğü de var : Sanat bütün medenî milletler tarafından anlaşılır. Halbuki her birinin ayrı ayrı dili vardır.

Mamafi sanatın insan için yapabi- leceği en büyük hizmet asil iştiyakla- rın aksi sedası, ve heyecanların daimî inzibatçısı olmaktır; ilim ve sanat iki kız kardeş veya biri kardeş diğeri kız kardeşidir. Sanatın vazifesi bazı husus- larda kadının vazifesine benzer. Hayatın bütün güç işlerini yapmaktan ziyade, bütün bu güç işlerin etrafını bir güzellik halesile çevirmek ve işi bir zevk haline getirmektir.

Sanat, bizim görmemize yardım eder: yüzlerce insan, düşünen birile konuşabilir; fakat binlerce insan görebilen birisi için düşünebilir. Vazih görmek heyeti mecmuası ile şüirdir, ilhamdır, dindir. Unutmıyalım ki sana- tın büyüklüğünü ihtiva eden iki karek- ter vardır : Birincisi, tabii vakiaları ciddi ve keskin bir görüşle kavramalı; ikincisi, bu vakiaları beşerî zekânın kuvvetile o suretle tertip ve tanzim etmeli ki, onları seyredenler için müfit, şayanı tizkâr ve güzel olsun. Ve böy- le olunca, sanat, asil ve kuvvetli bir hayat tipinden başka bir şey de- ğildir. Çünkü, sefil bir kimse etrafında olan biten şeylerle münasebette, evve- lâ, hiç bir şeyi vuzuhla görmez; on- ları kemali cesaretle karşılamaz; ve nihayet önceden kestiremediği ve an- liyamadığı şeylerin kuvvet ve seli önünde süpürülüp götürülmesine ze- min hazırlamış olur. Bu sebepten asil bir kimse, bütün hadiseleri cesurane karşılar ve onları derin görüşleriyle öl- çer; korkusuz bir kavrayışla ve isticâl etmeden onlarla münasebette bulunur; beşerî zekâ ve iradesile iyileri ikmal ve kötülerden sakınarak bu suretle şuarsuzluk ve mânasızlıktan kurtulur. (*)

Rasim Eroğlu

(*) Lovd Avebury'nin (The pleasures of life) adlı kitabının (Art) kısmından hulasa olarak tercüme edilmiştir.

BÜYÜK HİKÂYE :

Mösyö Benito

Yazan : H. H.

— 2 —

— Çok kibarsın Kaya, “ Niçin çıkarıldın ? ” demekten çekiniyorsun ! Niçin çıkarıldım ? Basit : Fabrika, işsizlik dolayısıyla, mühendislerinin sayısını azaltmak lüzumunu hissetti. İlk hamlede Fransız milletinden olan mühendisleri çıkaracak değildi ya; tabii İtalyan, Rus, İspanyol.. mühendisler yol verecekti. Bu beni çok müteessir etti. Bir kaç ay, yaşamak zevkini tamamen kaybetmiş bir insan gibi, hiç bir teşebbüste bulunamadım ve hiç bir şey yapamadım. Karım bir mağazanın veznedarıdır; aldığı para bizi orta derecede geçindirmeğe ancak yetiştirebiliyordu. Halbuki o genç bir kadın.. Bir çok şeyleri haklı olarak seviyor ve özlüyordu.

Gazete ilânlarını takibe başladım, musabaka imtihanlarına talip oldum. Fakat bütün kapılar yalnız Fransız olanlar için açıktı. Bunu hiç bir zaman ~~maale~~ söylemiyorlardı, fakat prensibe titizlikle riayet ediyorlardı. Yine aylar geçti, ve, uzatayım dostum, üç ay evvel, şimendüfer kompanyasının Aix - les - Bains'de bir çok işçiye mantaç olduğunu bildiren bir haberi okuduğum zaman, genç zevce mi Pariste yalnız bırakarak kalktım buraya geldim. Üç ay, az evvel söylediğim şartlar içinde, burada bir amele gibi çalıştım. Fakat işte iki gündü beri o işten de çıkarılmış bulunuyorum !

Orhan Kaya çok müteessirdi :

— Ne yapmayı düşünüyorsun ?

Diye sordu. Benito, ümitsizliğini

ifade eden bir el işareti yaptı :

— Hiç, dedi; zevcemden yol parası istiyeceğim ve yine Parise döneceğim..

Kahveden kalktılar. Orhan Kaya arkadaşını akşam yemeğine alıyordu. Gece, çalgılı kahvelerden birine gittiler, Mühendis mektebinde okudukları zamana ait hatıralardan, sonraki hayat tarzlarından uzun uzun konuştular.

* *

O gece Orhan Kaya, yatağında, bir hayli zaman maziyi yaşadı :

Pariste geçirdiği altı yıllık tahsil hayatı.. Quartier latin'deki otel odası.. St. Germain - des - Prés sokağındaki kocaman taş bina : Mühendis mektebi! Arkadaşları.. Benitoyla tanışmalarına sebep olan gülünç hadise...

Benito...

Daha bir kaç saat evvel : “ — Hiç sorma Kaya, ben mahvoldum ! ” diye inliyen bu hayattan bıkmış adamla, bir zaman mühendis mektebinin en gürlütücü, en şen ve en haylaz talebesi olan aynı adam arasında ne derin uçurumlar vardı !

— Dünya ne tuhaf, diye düşündü; bir gün Benito'nun da hayattan şikâyet edeceği, ekmeğini kazanamıyacak vaziyete düşeceği mektepte iken kimin hatırına gelirdi ?

Benito çok zeki, yahut çok çalışkan değildi, bu muhakkak ! Hatta diplomasını bile, sınıfların birinden diğerine koltuk değenekleriyle geçce geçce kazanabilmişti. Fakat Benito, asrın; kıymet hükümlerine pek kulak asmayan, her ne bahasına ve kimin zara-

rına olursa olsun muvaffak olmayı hayatın mâna ve hedefi bilen "Açık göz" tiplerinden biri idi. O; yalnız bir noktada, tek bir meselede şahsiyet kuvveti gösterebilmişti :

Benito; on beş yirmi sene evvel Fransaya gelip yerleşmiş bir İtalyan ailenin çocuğuydu. Babası, İtalyan hudutları dışında kalmıya mahkûm edilmiş bir büyük memurdu. Memleketlerinden kovuldukları vakıt Benito yedi sekiz yaşlarındaydı ve İtalyan tebası bulunuyordu. Yıllarca Fransada okumuştı, nihayet bir Fransız mühendis mektebinden diploma almıştı, fakat, tabiiyetini değiştirmeyeği hiçbir gün ciddi şekilde düşünmemiş, hatta bunu teklif edenlere samimî olarak isyan etmişti.

İçinde doğduğu ana vatanına daima bağlı kalmak ihtirası, başka hiçbir yüksek ihtiras taşımayan bu gencin ömür çuhasında ipekli bir yama gibi nazarı dikkati celbediyordu. Benito bu yamayı seviyor ve titizlikle muhafaza ediyordu. Denilebilirdi ki, onun hayatının tezadı da işte bu noktaydı !

Sınıf arkadaşlarının içinde en çok Orhan Kayayı severdi. Mamafi, bu sevgisini de bir menfaat esasına bağlamak çok mümkündü :

Benito; profesörlerin sık sık verdiği vazifeleri hazırlamayı, krokileri ve plânları yapmayı pek sevmezdi. Onun, daima, kalabalık büyük Bulvarlarda görülecek daha mühim işleri olurdu !. Orhan Kaya, kaç defa, bir çok saatlerini arkadaşının hesabına feda etmişti..

Mamafi Benito bütün bu ayılıkların, bütün bu hizmetlerin mükâfatını, son senenin son günü, diplomalar dağıldığı gün vermiş, ismi mektebin en iyi dereceli mezunları arasında geçen

Orhan Kayayı kirpiklerinde sevinç yaşları olduğu halde kucaklamış ve herkesin içinde :

— Bravo Kaya.. Yaşasın Türkiye !.

Diye bağırırmıştı..

.....

Orhan Kaya, kendini gittikçe dağılıp genişleyen hatıraların seline bırakmazdı : Ertesi sabah, erkenden, Parise hareket etmeye mecburdu. Elektriği kapadı ve uyudu..

**

Pariste geçirdiği dördüncü gündü. Öğle sonu; Türk sefarethanesine gitmeği, sefaret memurlarından biri olan arkadaşını görmeği düşündü. Bir taksiye atladı :

— Villejust sokağı, dedi, Türk sefarethanesi..

Otomobil; Orhan Kayanın bir çok hatıralarına sahne olan St. Michel bulvarından indi, Seine nehri üzerindeki köprülerden birini geçti, Louvre müzesinin arka tarafından ilerliyerek, bir heykel meşherini andıran Tuileries bahçesinin ortasından uzanan yolu takip etti, nihayet Concorde meydanını, Champs - Elysées'yi arkada bırakarak Etoile'e vardı.. Orhan Kaya, bir karınca kaynaşmasını andıran otomobillerin akışına zevkle bakıyordu. Taksi, Etoile meydanına açılan büyük cadde-lerden birine girdi, bir müddet yürüdüktan sonra sağa döndü, geniş kapılı bir binanın önünde durdu.

Orhan Kaya, arkadaşile merdivenlerde karşılaştı.

— Orhan !.

— Merhaba.. Çıkıyor musun ? Ben de seni aramaya gelmiştim..

— Geri dönebilirim. Ne vakit geldin ? Gel yukarı çıkalım..

— Hayır hayır, sokağa çıkalım

daha iyi..

Etoile meydanına doğru iniyorlar ve canlı canlı konuşuyorlar.

Bir aralık, Orhan Kaya'nın arkadaşı sesini birden yavaşlattı ve vaziyetini hiç değiştirmeden :

— Şu sokaktan çıkanlara dikkat et! Dedi.

Orhan Kaya; yan taraftaki yoldan çıkıveren, caddenin bir kenarındaki taksiye ilerliyen erkeğe ve yanındaki genç kadına baktı.

İki taraf birbirinin yanından geçerken, Orhan Kaya'nın arkadaşı şapkasını çıkardı ve Türkçe :

— Merhaba efendim..

Dedi.

Bir kaç adım ilerleyince, Orhan Kaya arkadaşına merakla sordu :

— Türk mü ?.

— Erkek ?. Evet, bizim büro şefi. Yanındaki kadına gelince... bu onun en yeni ve en cazibeli muvaffakiyeti..

Wagram tarafında bir kahveye girmişlerdi. Orhan Kaya'nın arkadaşı sözü yine şefine getirdi :

— Pariste yaşamının tadını bu adam çıkarıyor azizim ! Kadın, kadın, kadın.. En büyük ihtirası bu ! Fakat bu defa fena tutuldu galiba !.

— Hakkı var, kız hakikaten güzel !

— Kız değil, genç bir kadın.. Büyük mağazalardan birinde veznedarımış. Zannederim kocası bir mühendismiş ve şimdi Aix - les - Bains'de çalışıyormuş..

Orhan Kaya heyecanını gizleyemedi :

— Aix - les - Bains'de mi ?

— Evet. Peki ama sana ne oluyor, niçin tuhaflaştın ?.

— Hiç... Sen bütün bu malûmatı nereden aldın ?.

— Şefin ta kendisinden ! Kadın

yakalamak hususundaki muvaffakiyetlerini uzun anlatmak onun en büyük zafıdır. Fakat sen niçin tuhaflaştın Orhan ?. Yoksa kadın, buradaki talebelik yıllarının hatıralarından biri mi ?.

— Hayır... Hem ben hiç tuhaflaşmadım ki !

— Haydi, haydi... Neyse eski yaralarını kanatmayım ! Pariste daha bir müddet kalacak mısınız ?

— Zannetmem.. Her halde bir kaç güne kadar dönerim.

Orhan Kaya; o gün arkadaşile dolaşırken, ve o günü takip eden zamanlarda hep Benitoyu düşündü, hep onun çatlak ellerini yeniden görür gibi oldu :

— Zavallı adam...

Diye eseflendi..

— II —

Anadolu şehirlerinden birinde, bir kış günü...

İkinci ezanı okunuyordu. Orhan Kaya; dakikalardanberi kâğıdın bir noktasına dikilip kalan kalemi elinden bıraktı, sandalyasından kalktı, pencereye yaklaştı.

Sarı bir kış güneşi tamamen kapamak isteyen bulutlardan şehre ağır bir kasavet iniyordu. Evlerin kafesli pencerelerine, yolların ıssız haline, sonra, donmuş birer feryat halinde göğe yükselen minarelere uzun uzun baktı...

(Devam edecek)

Lise Mecmuası

Şehrimiz Erkek Lisesi talebeleri tarafından ayda bir çıkarılmakta olan ve sayfalarını Adana mekteplilerinin yazılarına tahsis eden bu güzel mecmuayı genç okuyucularımıza ve talebe velilerine tavsiye ederiz..

Cam uclu mürekkepli kalemler

Pek kullanışlı bir hale getirilmiş ve muhtelif model ve zarafette olan bu kalemler Adana "Mehmet Sadık,, kırtasiye mağazasında pek ucuz fiyatla teminatlı olarak satılmaktadır..

Fırsatı Kaçırmayınız!.

KAN KUVVET ŞURUBU

Sirop Hemo - Forcine

**Kansızlığa, iştihasızlığa, dermansızlığa
karşı yegâne ilâçtır..**